

יום עיון לזכרו של אביהו אילן

חי הברון, ה.מ.ב.

החום הן – מחזור ארוך יותר, ייחוס קצר יותר ועליה בחום הגוף של הפרה בכ-1°C. בניסויים רבים עם חיות קטנות, אך גם עם כבשים, הוכחה ההשפעה השלילית על הפוריות של עומס חום גבוה, דווקא לפני ההזרעה וסמוך לה, ביחוד גבר השיעור של ספיגת עוברים. קרינת שמש היא הגורם החזק ביותר לעומס חום.

פרופסור חיים תגרי, הרצה על אופקים חדשים בניצולת החלבון, הוא פתח בריענון ההגדרות של מונחים שונים, המתייחסים לחלבון בשלבי עיכול שונים בתוך הפרה. הוא סקר עבודות רבות המוכיחות את החשיבות של שילוב מקורות שונים של החלבון כדי להתאים את רמות החלבון השרידי והחלבון הבקטריאלי בהזנת הפרה. קיים שוני בטיב החלבון לא רק בהתאם למקורו – למשל מתירס לעומת שעורה – אלא ישנה גם הפחתה בכמות החלבון בעקבות טיפולים טכנולוגיים מסויימים. כמויות החלבון הנצברות מהמנה, שונה ב"מוצרים" שונים של הפרה (חלב, שריר, שער, צמר וכו'). קליה נכונה מעלה את הערך הביולוגי של החלבון והופכת אותו לחלבון מוגן. במקום קליה מוסיפים היום אמוניה למוזנות. חיים תגרי סיים באומרו: "למרות שאנו יודעים היום יותר על החלבון, אנו בעצם יודעים פחות מש"ידענו" לפני 25 שנה".

אילן הרן סקר בקצרה את מצב הענף בעקבות ההתפתחויות הכלכליות האחרונות במדינה. הוא ייעץ לקהל הבוקרים לנהוג זהירות בהשקעות, והזהיר בפני תופעות "פורנות" מסויימות, שהיינו עדים להן בתקופה שהמצב בענף היה נוח יותר. הוא מסר מידע מעודכן על פרשת השעורה ועל הטיפול בה מצד ההתאחדות.

יום העיון היה גם מפגש רעים באווירה נינוחה במועדון קיבוץ מגן. חבריו ומוקיריו של אביהו לא יכולים לבטא את הערכתם לרפתן הצעיר שנפל, בצורה נאה יותר מאשר בהמשכת המסורת של קיום הכנס השנתי לזכרו. 

עשרות בוקרים ואנשי מקצוע, מקרוב ומרחוק, התאספו במגן ב-17.11.83 למפגש שהיה למאורע מסורתי – יום עיון, בנושאים אקטואליים המעסיקים אותנו, המוקדש לזכרו של רפתן חבר מגן, אביהו אילן, שנפל לפני 10 שנים במלחמת יום הכיפורים. אני זוכר את אביהו כאחד הרפתנים התוססים, אשר חלם על קידום הרפת במשקו, ופעל להקמת עדר וענף משגשג, אך מעבר לדברים יומיומיים אלה שאף ליצירת חברה צודקת וטובה יותר.

פתחה את המפגש מרים, מזכירת הקיבוץ, בהקראה של קטעים ממכתב שכתב אביהו ימים אחדים לפני מותו, וכן של קטעים מכתבה על הרפת שכתב עוד ב-1967 בעלון הפנימי של מגן.

ד"ר ישעיהו פולמן הרצה על הקשר שבין הזנה לפוריות, בציינו שההזנה היא רק גורם אחד מבין רבים המשפיעים על הפוריות, כשכל גורם בודד יכול לפגוע בה בצורה חריפה מאוד. הוא הסביר במיוחד את הקשר הקיים בין מאזן אנרגטי שלילי לבין הביוץ והייחוס, בסקרו עבודות רבות שבוצעו בחו"ל ובארץ. הקשר בין משקל הגוף לבין התעברות הפרה ידוע, אך אינו ברור בכל העבודות. היום בידינו מדד טוב יותר – המצב הגופני – לבעית ההזרעה. במצבים קיצוניים, שמן מדי ורזה מדי, ניכרת פוריות נמוכה. השמנת הכבד פוגעת בפוריות, ובין היתר היא יכולה להיות תוצאה של מאזן אנרגטי שלילי. למרות שאנו יודעים על ההשפעה החיובית של בתה-קרוטין, אין אנו מבינים דיה את התופעה. רמת חלבון של 15% הביאה לשיעורי התעברות גבוהים יותר אצל פרות מאשר רמת חלבון של 20%. בהשפעת רמת החלבון על פוריות הפרות, קיימת אינטראקציה בין הרמה לבין גיל הפרה.

ישראל פלמנבאום סקר את הקשר שבין אקלים לפוריות. יש להבדיל בין השפעת האקלים על ההתנהגות לבין ההשפעה הפיזית. בקיץ החם גדולה הירידה בצריכת האנרגיה מהאנרגיה הנפסדת בייצור החלב. תוצאות עומס